

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ЛІНГВОДИДАКТИКА

галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література)

перший (бакалавський) рівень

Суми – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгводидактика» для здобувачів першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література); освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)/ Уклад. О.М.Семенов. Суми, СумДПУ імені А.С.Макаренка. 21 с.

У програмі подано мету і завдання дисципліни, передбачені загальні та спеціальні компетентності, результати навчання, власне зміст програми, критерії оцінювання результатів навчання.

Work program of the study discipline " [LINVODYDAKTYKA](#)" for students of the first (educational and professional) level of higher education in the specialty 014 Secondary education (Ukrainian language and literature); educational and professional program: Secondary education (Ukrainian language and literature. English language)/ Composition. O.M. Semenog. Sumy, Sumy DPU named after A.S. Makarenko. 21 p.

The program presents the purpose and tasks of the discipline, provided general and special competencies, learning outcomes, the actual content of the program, criteria for evaluating learning outcomes

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

іноземної та слов'янської філології

А. М. Коваленко

«_30_»серпня_2023 р.

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною комісією

факультету іноземної та слов'янської філології

«_30_»серпня_2023 р.

Голова Громова Н.В., к.пед.н., доцент

Розробник:

Семеног Олена Миколаївна, д.пед.н., професор кафедри української мови і літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури (протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.).

Завідувач кафедри

Семеног О.М., д.пед.н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Освітній ступінь: Бакалавр	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр 6	
		лек	
		10 год.	2
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2
		Консультації	
		2 год.	
		Самостійна робота	
		96 год.	116
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Робоча програма розроблена на основі Освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література) підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література). Курс є вибіркоким для підготовки майбутніх учителів української мови і літератури та спрямований на формування методичної компетентності майбутнього фахівця в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти в умовах воєнного/післявоєнного стану.

Мета вивчення навчальної дисципліни – розкрити питання української лінгводидактики з урахуванням інноваційних підходів; ознайомити студентів з історією української лінгводидактики, новітніми технологіями навчання української мови у закладах загальної середньої освіти та в умовах воєнного стану; сприяти формуванню у студентів загальних та фахових компетентностей, у т.ч. медіаосвітньої компетентності, академічної культури.

Програма навчальної дисципліни відповідає колективній темі кафедри «Текст у сучасних дослідницьких парадигмах» (ДР№ 0121U108213, 2021-2023 рр.), діяльності науково-дослідної лабораторії кафедри української мови і літератури «Академічна культура дослідника в освітньому просторі» та ресурсного центру.

Унікальність дисципліни полягає в тому, що вона читається із урахуванням українсько-польського проекту Innowacyjny uniwersytet i przywództwo. Faza IV: strategie komunikacyjne i relacje uniwersytet-szkoła /«Інноваційний університет та лідерство», який виконуються кафедрою, а також з урахуванням навчання в школі «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів» PISA (читацька грамотність), та грантів у рамках проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність", що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів за підтримки Посольств США та Великої Британії у співпраці з МОН України та Академією Української преси.

Регіональний аспект. На лекціях і практичних заняттях опрацьовуємо досвід учителів-методистів Сум і Сумщини (А.Баєва, О.Кузьменко, Н.Шеденко, Панченко Т.М. та ін.).

Завдання навчальної дисципліни:

- здійснити аналіз актуальних проблем українськомовної освіти; підготувати майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи;
- сформуванню системи знань студентів у галузі української лінгводидактики на основі аналізу українського та європейського досвіду, тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, з метою ефективної організації педагогічної діяльності;
- формувати у студентів фахово-методичні уміння: проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичне забезпечення), проводити різні види занять, самостійну, гурткову роботу за фахом у школі з урахуванням педагогічних інновацій за кордоном, в Україні, на рівні регіону, знань про індивідуально-вікові особливості молоді; виконувати дослідницький/медіаосвітній проєкт з актуальних проблем української лінгвістики та методики на засадах академічної доброчесності; організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на формування культуромовних особистостей учнів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах наукової (конференції, вебконференції, круглі столи, дискусії) та навчально-педагогічної комунікації (педради,

методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори); вести позакласну роботу з предмета.

- виховувати у студентів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами; втілювати нові методичні ідеї у практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації;
- сприяти професійному та особистісному саморозвитку.
- виконувати дослідницький/медіаосвітній проєкт з актуальних проблем на засадах академічної доброчесності;
- організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на формування культуромовних особистостей учнів;
- виховувати у студентів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами; втілювати нові методичні ідеї у практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації.

Академічна доброчесність

У процесі навчання студенти повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності і діяти згідно з Кодексом академічної доброчесності СумДПУ імені А. С. Макаренка (2019 р.).

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні: діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; самостійно виконувати навчальні завдання; коректно посилатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року

https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf

Систему підготовки майбутнього учителя становлять лекції, бінарні заняття, практичні заняття, самостійна робота, неформальне навчання, організовані на засадах академічної доброчесності.

Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною.

Програмні результати навчання	
РН1	Аналізувати теоретичні і методичні засади лінгводидактики.
РН2	Працювати з теоретичними та науково- методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.
РН3	Добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів

Методи викладання, навчання: частково-пошуковий, проблемно-пошуковий; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація); практичні методи навчання (практична робота, розрахунково-графічні роботи); інноваційні методи (обмін думками (think-pair-share), метод ілюстрацій, практико-орієнтоване навчання).

1. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом No 420 від 30 вересня 2019 р.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
90-100	<p><i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Студент уміє глибоко аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Вільно володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
82-89	<p><i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Студент показує достатній рівень сформованості професійних компетентностей, усна чи письмова відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна. Студент уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
74-81	<p><i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати,</p>

	<p>критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
64-73	<p><i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент поверхово розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом підкерівництвом викладача аналізує, порівнює, критично осмислює науково-методичну та загальнонаукову інформацію; намагається посилатися на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах ЗЗСО; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; іноді бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>
60-63	<p><i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Студент не завжди посилається на думки відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи. Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу.</p> <p>Частково володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; часто</p>

	<p>допускає методичні помилки; прагне стежити за власним мовленням.</p> <p>Частково володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових;</p>
35-59	<p><i>Незадовільно</i> – незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки. Студент не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів навчання української мови у ЗЗСО, ігнорує зауваження й вказівки методиста-викладача.</p> <p>Простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог.</p>
1-34	<p><i>Незадовільно</i> – низький рівень знань, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог. Потребує повторного прослуховування курсу.</p>

Розподіл балів

Поточний контроль																				Разом	Підсумк. (екз)	Загальна сума			
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				РОЗДІЛ 4				РОЗДІЛ 5									РОЗДІЛ 6		
Тема 1.1.	Тема 1.2.	Тема 2.1.	Тема 2.2.	Тема 2.3.	Тема 2.4.	Тема 3.1.	Тема 3.2.	Тема 3.3.	Тема 3.4.	Тема 4.1.	Тема 4.2.	Тема 4.3.	Тема 5.1.	Тема 5.2.	Тема 5.3.	Тема 5.4.	Тема 5.5.	Тема 5.6.	Тема 5.7.	Тема 5.8.	Тема 6.1.	Консульт. К/Р	38+27 +10= 75	25	100
Поточний контроль																									
2	2	2	2	2	2	2			2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				
Контроль самостійної роботи																							27		
3		5				3				4				8						4		10			

* За бажанням здобувача з попереднім консультуванням з викладачем можуть враховуватися результати навчання у неформальній освіті (відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у СумДПУ імені А. С. Макаренка).

Розподіл балів за види робіт:

- участь у конференції (різних рівнів) – 3 бали,
- написання й опублікування статті – 7 балів,
- участь/призове місце у творчих конкурсах: обласних – 8/10 балів; усеукраїнських – 12/14.
- участь/призове місце у всеукраїнському конкурсі наукових робіт – 15/18 балів.
- проходження онлайн-курсів – 5 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту(роботи), практики
90 – 100	A	відміно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та формами оцінювання є: поточний та підсумковий контроль, що проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, доповіді, виступи, творчі роботи, дослідницькі /медіа освітні проекти та їх захист, контрольна робота, поточний контроль.

Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 1.1. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти. Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти.

Тема 1.2. Предмет і завдання української лінгводидактики. Ключові поняття лінгводидактики. Поняття «методика навчання мови» і «лінгводидактика»: співвідношення між ними. Українська лінгводидактика як методологічна основа навчання української мови.

Якість надання освітніх послуг в умовах повномасштабної війни, розв'язаної росією. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу в умовах воєнних реалій. Посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції.

Розділ 2. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ, КОНЦЕПТУАЛЬНІ

Тема 2.1. Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Законів України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Концепції упровадження медіаосвіти в Україні (2016).

Розвиток української лінгводидактики в контексті Державного стандарту загальної освіти в Україні. Стандартизація мовної освіти і завдання вчителя загальноосвітньої школи.

Тема 2.2. Концептуальні засади навчання рідної мови. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. Організація навчальної діяльності здобувачів освіти та способів побудови зворотного зв'язку в умовах очної, дистанційної, змішаної форм навчання. Психологічні аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану.

Тема 2.3. Текстоцентричний аспект формування мовної особистості учня – важлива проблема сучасної лінгводидактики.

Тема 2.4. Особистісний, комунікативно-діяльнісний, функціонально-стилістичний, соціокультурний підходи до навчання української мови.

Розділ 3. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 3.1. Праці К. Ушинського, П. Медушевського, С.Чавдарова. Лінгводидактична концепція Софії Русової. «Рідномовні обов'язки» І. Огієнка. Лінгводидактична концепція В.Сухомлинського.

Тема 3.2. Сучасний етап розвитку лінгводидактики в Україні (О.Біляєв, О.Горошкіна, Н.Голуб, С.Єрмоленко, С.Караман, Л.Мацько, Л.Паламар, М.Пентилюк, К.Плиско, Т.Симоненко, І.Хом'як, С.Яворська та ін.).

Тема 3.3. Досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С.Дорошенка, учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Шеденко та ін.). Методична робота вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях. Академічна культура вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури в університеті: мета, завдання, основні підходи до навчання української мови.

Тема 3.4. Актуальні проблеми української лінгводидактики: неперервна мовна освіта, гуманізація, демократизація шкільного навчання мови; профільне навчання української мови, сучасні концепції мовної освіти в Україні.

Розділ 4. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 4.1. Навчання у складних умовах: плануємо гнучкі заняття із застосуванням гнучких методів і прийомів.

Зміст шкільної мовної освіти. Принципи побудови шкільного курсу української мови. Реалізація змістових ліній на уроках української мови. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу.

Тема 4.2. Програми і підручники з української мови. Принципи побудови чинних підручників української мови. Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів.

Тема 4.3. Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності.

Дистанційне навчання в синхронному і асинхронному режимах. Співпраця учня і вчителя в умовах цих двох режимів .

Конспект уроку як комунікативний феномен. Вправи і завдання – важливий компонент на уроках української мови. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.

Розділ 5. МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ. ЦИФРОВІ СЕРВІСИ ТА ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ НА УРОКАХ

Тема 5.1. Сучасні освітні технології у процесі навчання української мови: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технології розвивального навчання, педагогічного проєктування.

Тема 5.2. Навчання української мови крізь призму діалогу мовних особистостей. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу. Навчання учнів мистецтву діалогу (засвоєння норм мовленнєвої поведінки в різних сферах і ситуаціях спілкування, культури слухання, оволодіння різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації, дотримання правил проведення вебінарів, диспутів, розвиток культури медіагігієни). Лінгвоекологічний принцип (або принцип лінгвістичної (мовної) екології), принцип виховання мовного смаку, мовної толерантності.

Тема 5.3-5.4. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал, збірник завдань для самостійної роботи. Лінгвістичний проєкт. Застосування нових інформаційних технологій для пошуку інформації з актуальних питань мовознавства в мережі Інтернет (використання веб-браузерів, робота з інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами). Ознайомлення з українським лінгвістичним інтернет-порталом «Словники України онлайн».

Тема 5.5-5.6. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Електронні лінгвістичні ресурси та програмні продукти Українського мовно-інформаційного фонду Національної академії наук України.

Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій. Використання нових інформаційних технологій для організації лінгвістичного діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в інтернет-конференціях, інтернет-семінарах тощо). Використання нових інформаційних технологій для створення тематичних професійно орієнтованих блогів, web-сторінок і web-квестів.

Сервіси для створення «хмаринки слів» (Word It Out, Word Cloud Generation, Word Art, AnswerGarden тощо), ментальних мап (XMind, FreeMind, iMindMap, MindJet Mindmanager, Edrow Mind Map, Visual Mind тощо), інтерактивних плакатів (Thinglink, Glogster EDU, H5P тощо).

Формування умінь сприймати, розуміти, систематизувати, перетворювати, використовувати медіаосвітню інформацію з різних джерел, у т.ч. довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); електронних засобів масової інформації (електронної пошти, сервісних програм мережі).

Тема 5.7-5.8. Медіаосвітній компонент на уроках. Методологія IREX щодо подвійної імплементації, законодавчі документи щодо посилення об'єднувальної ролі української мови в суспільстві як засобу захисту національного мовно-культурного простору. Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності. Принципи естетичної вартісності медіатекстів.

Інфомедійна грамотність як складник неформальної освіти . Науково-популярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи), анімаційні, їх роль, завдання, функції. Основні прийоми й технології створення медіатекстів.

Розділ 6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: УКРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ У НАВЧАННІ МОВИ В ШКОЛІ

Тема 6.1. Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен. Створення чатів або постерів у додатках Canva PlayBuzz, Miro, Jamboard; здійснення віртуальних мандрівок у музеї; аналіз фото, документів, пізнавальних текстів, розміщених на віртуальних дошках Jamboard, Padlet; участь в онлайн-

опитуваннях, змодельованих за допомогою Google Forms, Online Test Pad, Poll everywhere тощо.

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці.	4	
2	Українська лінгводидактика як методологічна основа навчання української мови	2	1
3	Історія становлення та розвитку лінгводидактики	2	
4	Актуальні проблеми української лінгводидактики	2	
5	Сучасний урок: основні вимоги, технології, критерії ефективності, підручники.	2	1
6	Методичні технології у мовній освіті. Медіаосвітній компонент на уроках української мови	2	
7	Українознавчий аспект у навчанні мови в школі	2	
	Усього	16	2

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Концептуальні засади опанування української мови в освітніх закладах. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови.	2	1
2	Інноваційні процеси у мовній освіті. Програми з української мови.	2	1
3	Досвід мовознавців і лінгводидактів	2	

4	Програми і підручники з української мови. Принципи побудови чинних підручників української мови. Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів.	2	
5	Методичні технології у мовній освіті	2	
6	Технологія сучасного уроку. Технології занять із регіональним компонентом.	2	
	Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій.	2	
7	Навчання української мови у вимірах медіа грамотності.	2	
8	Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.	2	
	Усього	20	2

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна**

конспекти лекцій; посібники, індивідуальні завдання; тестові завдання; комп'ютерні презентації до окремих занять.

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Беляєв О.М Сучасний урок української мови. Київ : Рад. школа, 1981. 176с.
2. Біляєв О. М. Методика вивчення української мови в школі. Київ: Рад. школа, 1987.
3. Бородіна Н.С. Методика навчання української мови: загальні питання: навч.- метод. посібн. Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2016. 149с. URL: <https://cutt.ly/YIh1bHU>
4. Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.
5. Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії : методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засекіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с.
6. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничого профілю. Луганськ : Альма-матер, 2004. 362 с.
7. Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018. 336с.
8. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови. методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації/ за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної: Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с.
9. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
10. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 202 с. URL: <https://cutt.ly/XU8WsXk>
11. Крок у професію. Методика викладання української мови: навч. посібник / О.В. Кульбабська, О.В. Кардашук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с. URL: <https://cutt.ly/LIh0Ate>
12. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2009. 400 с.
13. Модельні навчальні програми. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ninavchal-ni-prohramy/>.

14. Навчальні програми для 5–9 класів. Українська мова. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
15. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців. Київ. 2019. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія» <http://publish-ukma.kiev.ua/ua/katalog/filologichni-nauki-publicistika/354-suchasna-ukrayinska-lingvodidaktika-normi.html>
16. Остапенко Н.М., Симоненко Т.В., Руденко В.М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. Київ : Академія, 2012. 248 с.
17. Пентилюк, М. (2015). *Словник-довідник з української лінгводидактики*. Київ: Ленвіт.
18. Попович А.С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с. URL: <https://cutt.ly/nZJ1zu8>
19. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: посіб. / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с.
20. Семенов О.М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. 212 с. URL: <http://surl.li/njpmqi>
21. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / за ред. М.І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.
22. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е.Палихати, О.Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 352 с. URL: <https://cutt.ly/HUCNhyi>

Допоміжна література

1. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
2. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://cutt.ly/1Q7kSGY>
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. Мовно-літературна освітня галузь: лист Міністерства освіти і науки України. № 1/13749-23 від 12.09.2023 р. URL: <http://surl.li/oztvd>
4. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>

5. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста): наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. №2736-20.
6. Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.
7. Семенов О. М., Дятленко Т. І., Білясник М. Д., Волницька В. В. Українська мова : підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Астон, 2022. 336 с.
8. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>
9. Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>
10. Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2023. 73 с. URL: <http://surl.li/oztch>
11. Українська мова. 7–9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2023. 46 с. URL: <http://surl.li/ozsyv>

**Лекція з курсу «Інноваційні підходи до викладання української мови»
(31.03.16, проф. Семенов О.М.)**

<https://www.youtube.com/watch?v=BX6nZgsQJnI&t=201s>

«Модельна навчальна програма – навчальна програма – календарно-тематичне планування: алгоритми роботи // або "ми створюємо себе, працюючи" (Я.Коменський)».

(відеозапис вебінару: https://www.youtube.com/watch?v=QYdpCRp_1Nk)

**Форум «Реформування старшої профільної середньої освіти
(академічні ліцеї)»**

<https://www.youtube.com/watch?v=1NLP-R7b-bI>

Профільна, сучасна та автономна. Якою може й має бути старша школа в Україні

Чому потрібна реформа профільної середньої освіти

Доброчесність, якій нині не сприяє багатопредметність у старшій школі.

https://znayshov.com/News/Details/profilna_suchasna_ta_avtonomna_Yakoiu_mozhe_Y_maie_buty_starsha_shkola_v_ukraini

https://znayshov.com/News/Details/Yakym_bude_napovnennia_starshoi_profilnoi_shkoly_v_ukraini#google_vignette

Методичні рекомендації щодо викладання української мови, української літератури, зарубіжної літератури у 2023/2024 навчальному році

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recommendazii/2023/09/12/IMR-2023-2024-Ukr.mova.12.09.2023.pdf>

МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5 класу :
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6-kl.Yatsenko.ta.in.14.07.pdf> (Яценко Т.О та ін.)

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6-kl.Arkhypova.Sichkar.Shylo.14.07.pdf> (Архипова В.П) відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 7-9 класів :

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/27.11.2023/Ukr.lit.5-6-kl.Yatsenko.ta.in.27.11.2023.pdf>

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/04.12.20023/Ukrayinska.literatura.7-9-kl.Zabolotnyy.ta.in.04.12.2023.pdf>

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/29.12.2023/Ukr-lit.7-9.klas.Pastushenko.ta.in.29.12.2023-1.pdf>

Програми 10-11 кл.:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Українська патріотика: тексти і завдання. 5—11 класи. Навчально-методичний посібник. Київ: Фенікс, 2024. 144 с.

<https://lib.iitta.gov.ua/738206/1/BNV%20KSV%202024%20Patriotyka.pdf>